

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003672

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-12-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Вадим Олексійович

2. Vadym Tkachenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 26-06-2023

Спеціальність за освітою: Історія та археологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 1154

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19, 03.01

Тема дисертації:

1. «Холодна війна» в суспільному дискурсі Канади (середина 1940-х – початок 1960-х років)
2. "Cold War" in Canadian public discourse (mid-1940s – early 1960s)

Реферат:

1. Дослідження динаміки сприйняття глобального протистояння в канадському суспільному дискурсі дає змогу вдосконалити підходи до вивчення виникнення та еволюції в українському суспільному дискурсі подібних образів та концептів. На нашу думку, вивчення складових образів «холодної війни» є важливим також тому, що це дозволить розширити уявлення про події та процеси міжнародного життя другої половини ХХ століття не лише у контексті «історії холодної війни» у цілому, а й «історій холодної війни», збагативши рамку досліджень вивченням канадського кейсу. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше застосовано парадигму дискурс-аналізу до вивчення сприйняття канадцами «холодної війни»; визначено особливості процесу формування «образу ворога», в тому числі з точки зору соціального конструктивізму; уточнено особливості сприйняття канадцами загострень «холодної війни», а також їх вплив зміни уявлень про глобальне протистояння; уточнено особливості розвитку лівого дискурсу в країні у сприйнятті «холодної війни», його фрагментацію та протиріччя; результати взаємовпливу суспільного дискурсу щодо «холодної війни» з офіційним; концептуалізацію причин, змісту та оцінки глобального

геополітичного протистояння загальноканадськими політичними силами; уявлення канадців про роль їхньої країни у системі міжнародних відносин в досліджуваній період; розширено уявлення про сприйняття канадцами небезпеки ядерної війни та можливості з захисту від її наслідків; уточнено особливості та мету застосування маркерів ідеологічної конфронтації у канадському суспільному дискурсі. Практичне значення вивчення взаємозв'язку суспільства і державної політики та їх взаємовпливу зумовлене можливістю розширення розуміння особливостей функціонування політичних інститутів в країнах з розвинутою демократією. Для України, яка наразі знаходиться на етапі реформування власної політичної системи, досвід Канади може бути корисним. Окрім цього, з огляду на конфлікт з Росією та розв'язану нею в 2022 р. повномасштабну війну актуальним на українському ґрунті є вивчення динаміки формування образу ворога та цілісного уявлення про протистояння в суспільному дискурсі. В роботі використовується кілька понять. Серед них є «холодна війна», що розуміється як біполярне протистояння як в геополітичній, так і в ідеологічній площині. Також використано категорію «суспільного дискурсу» як простору формування та циркуляції образу цього протистояння. Окрім цього, було вжито поняття «комунізму» у його багатозначності: як ідеології загалом, як ідеології, притаманної СРСР, як синоніму сукупності країн зі встановленим комуністичним режимом або як маркеру образу «чужого». В роботі ми також зверталися до парадигми біхевіоризму та соціального конструктивізму у міжнародних відносинах, що, на нашу думку, дозволяє більш повно розкрити тему під відповідним методологічним кутом. Положення канадських комуністів, що від початку повоєнної доби зайняли в суспільній свідомості місце «п'ятої колони» Москви за підсумками «справи Гузенка». Їх становище було складним, адже для себе вони мали або приймати безумовно прорадянську модель, або балансувати між образом ворога та власними уявленнями про позитивну картину світу. До того ж, тяжким ударом для них став XX з'їзд КПРС та розвінчання культу особи Й. Сталіна, адже ці події призвели до ідейної кризи. До того ж, канадська реальність – функціонуюча демократія, welfare state та позитивний економічний розвиток – не створювала широких можливостей підтримки комуністичної ідеології. Розмивали базу прорадянських сил і троцькісти, що мали вплив на частину ліворадикально налаштованого населення. Отже, за досліджуваний період «холодна війна» стала геополітичною та ідеологічною реальністю, яка мала розгалужений категоріально зміст. Різні її контексти утворювали дискурсивну мережу, що значною мірою визначала картину світу канадців у царині політичної реальності.

2. The study of the dynamics of the perception of global confrontation in Canadian public discourse makes it possible to improve approaches to the study of the emergence and evolution of similar images and concepts in Ukrainian public discourse. In our opinion, the study of the constituent images of the Cold War is also important because it will allow us to expand our understanding of the international events and processes in the second half of the 20th century, not only in the context of "Cold War history" as a whole, but also "Cold War stories", enriching a Canadian case study research framework. The scientific novelty of the research lies in the fact that for the first time the paradigm of discourse analysis was applied to the study of Canadians' perception of the "Cold War" concept; the peculiarities of the process of formation of the "image of the enemy" are determined, including from the point of view of social constructivism; the specifics of Canadians' perception of the escalation of the Cold War, as well as their impact on changing perceptions of global confrontation, are clarified; the peculiarities of the development of the left discourse in the country in the perception of the Cold War, its fragmentation and contradictions are specified; the results of the interaction of the public discourse on the Cold War with the official one; conceptualization of the causes, meaning and assessment of global geopolitical confrontation by the Canadian political forces; the perception of Canadians about the role of their country in the system of international relations in that period; an expanded view of Canadians' perception of the danger of nuclear war and the possibility of protection against its consequences; the features and purpose of using markers of ideological confrontation in Canadian public discourse are specified. The practical importance of studying the relationship between society and state policy and their mutual influence is determined by the possibility of expanding the understanding of the peculiarities of the functioning of political institutions in countries with developed democracy. For Ukraine, which is currently at the stage of reforming its own political system, Canada's experience may be useful. In addition, in view of the conflict with Russia and the full-scale war unleashed by it in 2022, it is relevant on Ukrainian soil to

study the dynamics of the formation of the image of the enemy and a holistic idea of the confrontation in public discourse. Several concepts are used in the work. Among them is the "Cold War", which is understood as a bipolar confrontation both in the geopolitical and ideological plane. The category of "public discourse" was also used as a space for the formation and circulation of the image of this confrontation. In addition, the concept of "communism" was used in its ambiguity: as an ideology in general, as an ideology inherent in the USSR, as a synonym for the set of countries with an established communist regime, or as a marker of the image of an "alien". In the work, we also referred to the paradigms of behaviorism and social constructivism in international relations, which, in our opinion, allows us to better reveal the topic from an appropriate methodological angle. The position of the Canadian communists was specific, since the beginning of the post-war era, they took the place of Moscow's "fifth column" in the public consciousness as a result of the "Gouzenko affair". Their situation was difficult, because for themselves they had to either accept an unconditionally pro-Soviet model, or balance between the image of the enemy and their own ideas about a positive picture of the world. In addition, the 20th Congress of the CPSU and the debunking of the personality cult of J. Stalin were a heavy blow for them, because these events led to an ideological crisis. In addition, the Canadian reality – functioning democracy, welfare state and positive economic development – did not create ample opportunities for supporting the communist ideology. The base of the pro-Soviet forces and the Trotskyists, who had an influence on part of the left-wing radical population, were eroded. So, during the studied period, the Cold War became a geopolitical and ideological reality, which had a branching categorical meaning. Its various contexts formed a discursive network that largely determined the picture of the world of Canadians in the realm of political reality.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Ткаченко В. Трансформація уявлень канадського суспільства про геополітичну ситуацію у світі (1945–1949 рр.) // Сіверянський літопис. 2020. № 1. С. 254–265.
- Tkachenko V. The Cold War in the Programs and Activities of the Leftwing Political Parties and Trade Unions in Canada (1956–1962) // Scientific and Theoretical Almanac Grani – History. 2021. Vol. 24. No. 11. P. 36–42.
- Ткаченко В. «Краще зупинити ворожий наступ тут, ніж робити це ближче до Батьківщини»: Корейська війна 1950–1953 рр. у канадському суспільному дискурсі. // Науково-теоретичний альманах Грани. 2022. Том 25. № 6. С. 22–27.
- Tkachenko V. O. New Opponent's Face: Caricatures About USSR In Canadian Political Discourse (1945–1953) // Romanian Journal of Historical Studies. 2020. Vol. III, Issue 1. P. 1–9.
- Ткаченко В. Дискурсивний підхід в історичному дослідженні: проблеми й перспективи (на прикладі вивчення рефлексій канадського суспільства щодо Холодної війни) // Сіверянський літопис. 2019. № 3. С. 126–133.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Миколенко Дмитро Валерійович
2. Dmytro Mykolenko

Кваліфікація: д. і. н., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бессонова Марина Миколаївна
2. Maryna Bessonova

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1533-775X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сіромський Руслан Богданович
2. Ruslan Siromskiy

Кваліфікація: д. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6744-6379

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ковальський Станіслав Валентинович

2. Stanislav Kovalskyi

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2958-4797

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Баталов Олексій Анатолійович

2. Oleksii Batalov

Кваліфікація: к. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8285-2036

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. **Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Шамраєва Валентина Михайлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Шамраєва Валентина Михайлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шевченко Андрій Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна